

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

15. De modis, quibus votum extinguitur, nempe Irratione, Commutatione,
& Dispensatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

Secl. I. De Præcepto II. Recept. Sent. 116

annum emissâ irrita censetur, nisi probabilis-
sima coniectura suadeant, sufficientem ratio-
nis usum in tenera illa ætate non defuisse.
Contra verò post cõpletum septennium edita vo-
ta valida præsumuntur, quatenus est ex parte
votentis: nisi probabilia indicia ostendant, de-
fuisse rationis discretionem. Sanchez l. 1. de
matrim. d. 8. & 16. & l. 4. sum. capite 1. nu-
mero 14.

83
Ecclesia in
quibusdam
voti certam
formam re-
quiri, quæ non
obscure dicitur,
sunt irrita.

Licet omnis homo ratione præditus valide
possit vouere: Ecclesia tamen in quibusdam vo-
tis certam formam, seu conditionem requirit,
quæ non obseruata, irrita vota sunt. Unde in-
firmat vota solemnia, quæ ex gravi eoque in-
iusto metu fiunt: Item Religionis professio-
nem, quæ ab impubere editur. cap. Ad nostras,
de Regular. cap. 1. & 2. eadem tit. in 6. cap. Puella
20. quæst. 1. Hodie verò post Trident. sess. 24. c. 15.
irrita est professio, quæ fit ante decimum sex-
tum annum, vel ante tempus annuæ probatio-
nis exactum.

84
Non sunt
firma vota
calumniam in
vota pot-
estatis præiu-
dicium.

Vota firma non sunt, sed irrita fieri possunt,
si cadunt in præiudicium alienæ potestatis, cui
vontes subiecti sunt: verbi gratiâ Religiosus
suo Prælati: impubes patri, vel tutori: filius fami-
liam patri, vel aui, in cuius potestate existit: ser-
uus domino: coniux coniugi: debitor creditori:
denique omnis subditus superiori suo. D. Tho.
2. 2. quæst. 88. art. 8. Palud. in 4. dist. 1. 8. q. 4. art. 2.

85
Duplex af-
fectio depen-
dentiam a
voluntate al-
terius perso-
næ, erga quæ
vtriusque enim
voluntas secundum
omnes actio-
nes suas quodammodo
subiecta est alienæ vo-
luntati. Altera dependentia est secundum quid,
ac veluti per accidens, videlicet ratione mate-
riæ, quæ alterius iuri, vel potestati est subiecta:
cuiusmodi dependentia cernitur in aliis perso-
nis alteri obligatis, nempe seruo, coniuge, Reli-
gionis nonitio, filio familiæ pubere, &c.

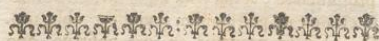
86
Actiones Re-
ligiosæ, quæ
possunt esse
materia voti
in quadrupli-
ci differentia
existunt.

Actioes Religiosæ, quæ secundum se, si-
ne ex obiecto suo spectatæ voti materia esse
possunt, in quadruplici differentia existunt.
Quædam sunt positæ in præcepto sue Dei, si-
cut Ecclesiæ: vt non mentiri, die festo exaudi-
re Missam: quo etiam spectant, quæ in Ordinis
regula continentur: vt statis temporibus ieiun-
are, &c. Quædam sunt positæ in consilio, &
omniñò concessæ Religioso, ita vt non petita
licentia à Prælato eas possit exercere: vt ora-
re Deiparæ Litanias, terram in cella osculari,
&c. Quædam sunt prohibitæ Religioso, vt eas
non exerceat sine Superioris facultate: vt supra
ordinis præscriptum ieiunare, peregrinari ad lo-
cum pium, &c. Quædam denique sunt, quæ li-
cet secundum se, & ex obiecto præcisè specta-
tæ, bonæ, & voti capaces existant tamen Re-
ligioso ob iustam causam sunt simpliciter pro-
hibitæ, ita vt nec petita licentia à Prælato per-
mitti soleant: verbi gratiâ vt Monialis Claustra-
tis ad pium locum peregrinetur.

87
Omnia firmis
Religiosis vota
hanc rationem
conducunt
includunt.

Et quidem omnia firmè vota Religiosæ, vel
impuberis, etiam ea quæ sunt de actionibus
positis in præscripto consilio & ipsi absolute
concessis, imò & ea, quæ versantur circa actio-
nes in præcepto positas, vel Ordinis regula
præscriptas; eam tacitam in se conditionem
includunt; Nisi Prælati, re cognita, contradi-

xerit. Quia Prælati potestatem habet omnia
eiusmodi vota directe infirmandi, seu irrita
reddendi. D. Thom. 2. 2. quæst. 88. artic. 8. ad
3. & 4. Sorus lib. 7. de iust. qu. 3. artic. 1. Na-
uar. c. 12. sum. num. 65. Suar. l. 6. de voto, c. 7.
num. 7. Sanch. l. 4. sum. cap. 33. numero 7.
Ex quo fit etiam, ab initio irrita fore Re-
ligiosi vota, si Prælati antè contraxerat,
ne ederentur. Excipio ea vota, quorum obli-
gationes potestati gubernatiuæ Prælatorum sub-
iectæ non sunt: verbi gratiâ, votum Religio-
nis strictioris ineunda. Suar. l. 3. de voto, c. 6.
num. 23. Sanch. citat. num. 2. Lessi. l. 2. cap. 40.
dub. 10. & 13. Quia professio Religiosa intel-
ligitur, nisi eam in melius commutare placeat.
Ceterum vota Religiosi circa actiones bo-
nas & absolute non prohibitas, sed solum, ne
sine Prælati licentia perficiantur: tacite in se
hanc conditionem continent. Si Superior con-
senserit, siue licentiam dederit. Quia votum
potius ita interpretari oportet, vt valeat, quam
vt non valeat: At eiusmodi votum inuolidum
esset, nisi subintelligeretur conditio, si supe-
rior faciendi operis, quod alioquin præstare
licet non possem, licentiam dederit: Ergo.
Nauar. c. 12. sum. num. 47. Sanch. l. 4. sum. c. 25.
num. 14. Hinc sequitur, Religiosum ex vi ei-
usmodi voti sui obligatum esse ad licentiam pe-
tendam. Quia qui voluntariè se obligat ad si-
nem, censetur etiam se obligare ad medium,
sine quo finis haud potest obtineri. Azor. l. 11.
cap. 16. qu. 6. Manu. tom. 2. sum. c. 89. conclus. 3.
l. 3. de voto, cap. 6. num. 11. Excipe, nisi constet,
ne virtuale quidem fuisse votentis intentio-
nem, obligare se, ad licentiam petendam, sed
solum ad rem promissam: verbi gratiâ, iei-
unium exequendum: item si vouens ignorabat
prohibitum esse ieiunare absque Prælati licen-
tia: neutro enim casu tenetur licentiam pete-
re. Sanch. citat. num. 6. Denique circa actio-
nes illas, quæ licet secundum se spectatæ bonæ
sint, & voti capaces, tamen Religioso prohi-
bitæ: vt monialis claustralis peregrinatio:
nihil speciale dixerim; siquidem vota circa ta-
lem materiam ab initio sunt irrita. Quia votum
debet esse de opere bono, imò meliore, quam
sit oppositum: sed agere contra Ordinis regu-
lam, vel contra iustum Superioris præceptum,
non est bonum; Ergo neque voti materia. Alia
verò tria actionum genera, possunt esse in
Religioso idonea voti materia, eo modo, quo
expolui. Laym. lib. 4. tr. 4. cap. 7. num. 56. & 7.
citans alios.

CAPVT XV.

De modis, quibus votum extinguitur,
nempe Irritatione, Commutatione,
& Dispensatione.

DUPLICITER tolli potest voti obli-
gatio. Primò nullius autoritate in-
terueniente: idque vel mutatione ma-
teriæ: verbi gratiâ, si materia ante honesta
fiat turpis, indifferens, vel maioris impedimen-
ti boni, ratione nouæ circumstantiæ, vel prohi-
bitionis

88
Duplicitè
tollit potest
voti obli-
gatio, nulla au-
thoritate in-
terueniente,
& interue-
niente au-
thoritate.

bitionis : vel si fiat impossibilis absolute, & moraliter : Vel defitione conditionis, à qua pendebat. Secundo autem interuentu humanae auctoritatis, quod tripliciter fieri potest, *Irritatione, Commutatione, vel Dispensatione*. Sanch. l. 4. Sum. c. 24. Filliuc. tract. 26. cap. 8. Lessi. l. 2. c. 40. & alij communiter.

89
Hinc varias
resolutiones
elicio.

Hinc hæc dogmata obserua : si votum diuidi possit, sed vnum in eo sit principale, reliqua verò accessoria tantum non per seorsim intenta, sed dependenter à priori tanquam ipsius appendices, ac modi : tunc si principale fiat impossibile, rueret etiam accessorij obligationem, non autem contra : exempli gratià, Vouit quis peregrinationem Romanam in cilicio, & ibi certi aliquid offerre ; si peregrinatio impossibilis fiat, non teneris cilicium subire, & impertire oblationem. At si cilij gestatio impossibilis fiat ob aegritudinem, vel tributio oblationis ob paupertatem : non ideo vouentem à peregrinatione possibile excusari. Sanchez cap. 10. Bonac. d. 4. quest. 2. punct. 4. §. 4. Trull. l. 2. Decal. cap. 1. dub. 10. Si materia voti impossibilis fiat quoad partem tantum : tunc si commodè talis materia non potest diuidi, aut non solet : ad nihil vouentem teneri. Exempli gratià, Vouit quis excurrere Templum, si totum non potest, non tenetur ad partem. Heman. Busembau. in aureo suo libel. l. 3. tract. 2. cap. 3. dub. 5. At si commodè diuidi possit, & solet manere obligationem ad illam partem, quam potest. Exempli gratià, Qui non potest tota hebdomadè ieiunare, potest autem aliquot diebus, ad hoc tenetur si tota hebdomadè ieiunare vouit. Bonac. citat. punct. 7. §. 1. si autem vouentis culpa materia facta fuit impossibilis, inutilis, turpis, indifferens, vel impeditiua maioris boni : tamen postquam iam talis facta est : cessare voti obligationem, & sufficere, de culpa poenitere. Deum si concurrat duorum votorum impossibilitas obligatio, implendum esse id, quod præstantius est, & Deo gratius ; aliud verò cessare. At verò si æquale sit, aut vouens nesciat, quale sit melius : implendum esse, quod prius emisit : ac posterius rueri. Si & hoc nesciat, liberam esse electionem. Trull. l. 2. Decal. cap. 2. dub. 9. Busembau. l. 3. tract. 2. cap. 3. dub. 5.

90
Quoniam modo
votum ca-
dat ob irrita-
tionem.

Iam verò, quoniam modo votum per Irritationem corrumpat, exponam, si potestati dominatiuæ alterius sit subiecta alicuius voluntas, potest is subditi istius omnia vota qualia cumque sint, ad suum libitum sine vlla causa validè irritare directè, id est, potest velle, & pronunciare, vt illa vota nulla sint, ita vt nullo etiam casu postmodum reuiuiscat obligatio. Quia hoc ius prouenit ex iure positiuo, quo datur alicui legitima potestas dominatiua in alterius voluntatem. Sanch. l. 4. Moral. cap. 24. num. 3. & 31. & alij communiter. Attamen si absque causa vota irritant, delinquet proculdubio. Lessi. l. 2. de iust. c. 40. n. 75. Navar. Snar. Filliuc. quos refert, ac sequitur Busemb. l. 3. tract. 2. cap. 3. dub. 6. art. 1.

91
Pater, matris,
mater tutoris,
heredes possunt
vota impu-
berum irritare.

Hinc colligo, patrem, & eius defectu, aum paternum, tutorem, imò etiam matrem, non tantum si tutrix sit, sed etiam in priorum defectu, & Magistrum, vel herum, posse directè irritare vota impuberum cap. Mulier 12. g. 2. cap. 1. & 2. 10. question. 1. capit. si quis, de reg. iuris. in 6. Porro impubertas iuxta iurum

præscripta finitur in masculis anno decimo quarto completo : in feminis duodecimo completo à die natalitij computado, vt sæpè monuimus. Sanch. l. 4. cap. 22. num. 30. & 31. Laym. l. 4. tr. 4. cap. 2. Bonac. d. 4. de voto, quest. 2. punct. 6. §. 2.

Vota Religiosorum (si nonitis excipias) etiam sub prædecessaribus emissà, posse directè, præter summum Pontificem ; Abbates, Guardianos, Priores, & Rectores, (imo probabiliter Abbatissas) irritari affirmo. Quia dominatiua firmiter potestate. Exceperim tamen votum ad Religionem strictiorem transeundi. Quia hoc altiori subest potestati. Lessi. l. 2. c. 40. num. 75. Sanch. l. 4. Decal. cap. 24. num. 30. Binsfeld. 3. p. Euchar. cap. 9.

Maritus respectu votorum vxoris idem potest, dummodo id votum mariti iuri præiudicet. Quia rennente marito, & non proprium ius tuente, non potest votum illud Deo gratum existere. Laym. l. 4. tract. 4. cap. 7. Filliuc. tract. 26. cap. 8. quest. 8. Lessi. l. 2. cap. 4. dub. 10. num. 83.

Quis superior votum subditi semel irritauit. Si postea ipse nolit, seu irritandi illud voluntatem retractet : non ideo votum reuoluitur. Quia iam ex prima irritatione omnino euauit obligatio. Sa V. Irritatio voti.

Nullus eorum, quos posse irritare filiorum, nepotum, seu subditorum vota dixi, potest directè irritare vota emissà ante subiectionem. Verbi gratià Maritus haud irritare valet vota, quæ ante matrimonium vxor emiserat. Quia, quando vouit subditi non erat. Facta verò intra subiectionis tempus de re implendo post tempus subiectionis : verbi gratià in pubertate, vel post mariti obitum possum irritare. Quia subditi sunt cum ea emittunt, & tunc superior, pater, aut maritus absolutam obtinet potestatem. Bonac. d. 4. g. 2. punct. 6. §. 1.

Dubitatur quis, an votum emisit tempore libertatis, an subiectionis : haud id potest superior irritare. Quia si fortè ante subiectionem fuit emissum, iure irritandi non fruebatur. Sanch. l. 2. quest. 21. Caram. l. 3. cap. 1. d. 1.

Emisit quis votum subiectionis tempore potest quidem post illud irritari à superiore, verbi gratià cum impubes erat filius votum emisit, quod pater eo tempore non irritum fecit : adhuc autem post pubertatem à parente potest irritari. Quia subditi erat quando emisit. Quod verum putarim, etsi in pubertate illud ratificasset, putans ex errore esse firmum, secus tamen si infirmum esse nouisset, & independenter à priori ratificasset. Quia huiusmodi votum de nouo emissum esse censetur. Lessi. l. 2. cap. 40. dub. 10.

Prælati potest irritare votum subditi à prædecessore æquali vel inferiore confirmatum : non tamen à superiore. Quia in ea, quæ superioris ad ius pertinebant, ius inferior non habet. Bonac. d. 4. de voto, quest. 2. punct. 6. §. 3. Laym. infirmum. l. 4. tract. 4. cap. 7.

Quomodo autem vota indirectè irritentur, enuncio. Si alicui non quidem voluntas vouentis, sed voti materia sit subiecta, ita vt in hac ius habeat : is huiusmodi votum potest irritare, irritatione indirecta, hoc est eius obligationem suspendere in quantum suo iuri præiudicatur. Quia lex naturæ docet, quod nemo pos-

ELSCOB
Theol. M.
Tom. III.
E. IV

Secl. I. De Precepto II. Recept. Sentent. 119

fit alteri promittere aliquid in tertij præiudicium. D. Thom. in 4. dist. 38. quem omnes sequuntur.

100
Poteſt mater
& tutor poſſe
pubertatem
irritare filij
aut pupilli
vota, quæ eo-
rum efficiunt
potestatem.

Hinc colligo præter superius nominatos, poſſe matrem reſpectu filiorum puberum, quandiu manent in domo paterna nec ſunt emancipati: item tutorem puberis vſque ad annum vigefimum quintum: vota irritare in iis, quæ eorum poteſtati efficiunt. Layman. l. 4. tract. 4. cap. 7. Idemque poſſe vxorem reſpectu mariti: verbi gratia ſi is voueat longiorem peregrinationem, habitare alibi, cu- dare ſeoriſm licet ob caſtratis amorem: aſſe- ro. Quia hæc derogant viæ ſociali, & vſui domini, quod in corpus mariti habet. Leſſi. l. 2. cap. 40. num. 81. Filliuc. tract. 26. num. 273. Item Dominos & heræ reſpectu famuli: vt ſi vouerit ieiuonium, quo fieret ineptus ad obſequia præſtanda. Quæ votum non eſt caſtitatis, vel brevis orationis. Leſſi. ibi, num. 86. Idem poteſt non ſolum Pontifex reſpectu omnium fidelium, ſed & Episcopos, & Prin- cepts reſpectu ſubditorum, quando materia voti illis præiudicat. Denique ſuperiores reſpectu nouitiorum, in iis, quæ impediunt no- uitiatuſ exercitamentum. Leſſi. dub. 13. nu- mero 8.

101
Quæ vota nõ
poſſunt ſu-
periores irritare
voti in iur.

Verum non poſſunt, ſuperiores irritare in- directè vota de re alias præcepta: verbi gra- tiâ non furandi. Quia nemini præiudicant. Neque vota implenda tunc quando eorum materia non erit amplius ſubiecta: verbi gra- tia vota ſeu implenda, cum erit liber, & con- iugis, cum alter obierit. Vota denique indi- rectè tantum irritata reuiſcere aſſerimus, ac obligare, quando alteri deſinunt præiudicium offerre. Quia ſolius præiudicij huiuſce iure ir- ritata fuere. Bonac. d. 4. de voto, queſt. 2. pun. 7. Laym. l. 4. tract. 4. cap. 7.

102
Si commuta-
tio voti nõ
eſt duplicem
modo regu-
lam.

Iam verò quonam modo vota per commu- tationem valeant tolli, explicarim. Commu- tatio eſt ſubſtitutio alterius operis honeſti lo- co illius, quod voto erat promiſſum ſub e- dem obligatione. Vt autem licet commutatio fiat duplicem regulam obſerua. Primam: Ad commutationem voti requiritur Eccleſiaſtica authoritas, quando commutatio fit in paulò melius bonum; quod ſi notabiliter minus fit, miſceatur diſpenſatio. Et quando dubium eſt de boni æqualitate. Et quando fit in bonum æquale (ſcio aliquibus placere, ſufficere tunc propriam authoritatem: de quo ſect. 2.) Hæc quidem ſufficit ſine controuerſia ad commu- tationem in melius. Quia in meliori minus contineri, quis dubitet? Voco autem melius, quod eſt tale in ordine ad ſpiritualẽ vtilita- tem vouentis, & Numini gratius. Secundam: Ad commutationem voti in æquale requiritur cauſa, licet minor, quam ad diſpenſationem. Quia diſpenſatio planè liberat à voti obliga- tione: commutatio verò aliud ſubrogat opus. Vnde ſi fiat in melius, nulla cauſa requiritur. Si autem in æquale, ſufficit in illud maior propenſio. Si verò dubitetur; an ſit æquale, ſufficit in implendo notabilis moleſtia. Leſſi. l. 2. cap. 40. & alij communiter.

103
Non poteſt
propterea au-
thoritate co-

Hinc hoc caſus reſoluo: Oratio quidem ab- ſolutè eſt melior ieiuinio, non tamen licet pro- pria authoritate hoc in illam commutare. Quia hic & nunc poteſt ieiuonium eſſe Deo

gratius, vt pote vtilius ad bonum ſpirituale inu- huilce vouentis carnis tentaminibus agita- ti. Leſſi. l. 2. cap. 40. dub. 16. Sanch. l. 4. De- cal. cap. 56. Omnia vota perſonalia propria authoritate poſſunt in votum Religionis com- mutari: Quia manifeſtè melior opus. Idem in profeſſione omnia vota realia ipſo iure ſic commutantur. Qui habet votum Religionis, non poteſt illud propria authoritate commu- tare in Episcopatus perfectioris quidem ſtatus ſuſceptionem. Quia hic non efficit hominem perfectiorem, quam Religio, licet perfectio- rem eſſe ſupponat. Sic reſpondit Innocentius III. teſte Bonac. d. 4. queſt. 2. pun. 7. Leſſi. l. 2. cap. 4. dub. 16. num. 103. Layman. l. 4. tract. 4. cap. 6. num. 15. Palauſ tom. 3. tract. 17. d. 1. pun. 16. num. 2. Diana part. 6. tract. 6. reſol. 62.

Qui habet facultatem diſpenſandi, habet & commutandi: non tamen e contra. Quia commutatio eſt pars diſpenſationis, qui au- tem poteſt maius, etiam minus poteſt. Qui habet & co- mmutandi non e contra.

Si is, cuius votum mutatum eſt, malit deinde primum implere, id quidem poteſt. Quid id eſt melius, vel æquale Et quia in ciuſtationem, ad fauorem facta fuit commutatio illa cum tacita conditione, ſi ei placuerit. Leſſi. l. 2. cap. 40. num. 97. Filliuc. tract. 26. num. 289.

Si voti à ſuperiore legitime commutata ma- teria, ſeu opus fiat impoſſibile, vel indiffe- rens: non tenetur vouens redire ad votum prius. Quia omnino extincta fuit obligatio: & ſicut ante commutationem, ſi materia ipſa voti aut impoſſibilis, aut indifferens reddere- tur, non tenebatur votum implere: ſic in commutatione eodem iure fruitor. Layman. l. 4. tractat. 4. cap. 8. Bonac. d. 4. queſtion. 2. pun. 7.

Denique quonam modo vota per Diſpenſa- tionem aboleantur, enuncio: Diſpenſatio eſt obligationis voti condonatio abſoluta, nomi- ne Dei facta. Vt valeat iuſta cauſa requiritur, qualis eſſet bonum Eccleſiæ, vel commune Reipublicæ. Notabilis in voti obſeruatione difficultas. Imperfectio actus, vel leuitas, ac facilitas, ex qua votum proceſſit. Suar. l. 6. de voto, cap. 17. Filliuc. tract. 26. num. 260. Bonac. d. 4. de voto queſt. 2. pun. 7. num. 24. Layman. l. 4. tractat. 4. cap. 8. num. 5. Sanch. l. 4. ſum. cap. 45.

Hæc verò ex communi doctrina communia dogmata tradiderim. Cum cauſa non ſufficit ad integram diſpenſationem, votum partim diſpenſari, partim commutari poteſt. Quia illa inſufficiens cauſa ad totalem diſpenſatio- nem, eſt ſufficiens ad partem dum commuta- tio ſupplet quod illa non potuit. Bonac. d. 4. queſt. 1. pun. 7. num. 24.

Poteſtas etiam delegata diſpenſandi in votis, extenditur etiam ad vota iurata, & iu- ramenta pia Deo ſoli facta. Quia licet iura- mento confirmata ſint vota, ſub eadem ſpe- cie voti continentur. Suar. l. 6. de voto, cap. 17. Sanch. l. 8. de matr. d. 3.

Antè voti acceptionem, verbi gratia ſi quis